

Psota Irén színművész- nőhöz

— **A héten a Bartók Béla Művelődési Központban, illetve az Ifjúsági Házban játszotta a szegedi közönség Josephine Bakerről szóló műsorát, amelyben dallal-táncal-prózával vall „a banánhéjról — dióhéjban”. Mivonza az egykori világhírű énekes-táncosnő, hogy egy egész előadással adozik művészetének?**

— **Hogy őszinte legyek, az ötlet eredetileg nem az enyém, hanem a budapesti Korona Pódiumé volt:ők gondolták először arra, hogy (Baker könyvének megjelenése után) talán érdemes lenne egy önálló előadást is szentelni ennek a nem mindennapi művészeiségnek. Ruttkai Évát kérték fel, de ő azt mondta: ez csak a Psotának való... Örömmel vállaltam, mert Josephine Baker karakterét, temperamentumát, egész világát igen közelinek érzem magamhoz, s remélem, képes vagyok érzékeltetni az ő vibrálóan létező, nagyon eredeti, humánussággal telített univerzumát.**

— **Időről időre szóba kerül neves művészek előadestjeinek, önálló műsorainak minősítése. Ön szerint mire és hogyan jók, mennyire szükségesek a pódiumfellépések?**

— **Biztos, hogy nem mindenkinél való az ilyesmi, nem minden színművész alkal-**

mas az ilyen jellegű fellépésekre. Úgy is mondhatnám, van, aki „pódiumképes”, és van, aki nem. Ez utóbbi egyáltalán nem jelent minőségi kritériumot, már ami a szakma egészét illeti. Am a fenti felosztásból véleményem szerint annyit mindenképpen következtethet, hogy aki képes önállóan és biztonsággal megélni, saját maga alkalmas-e arra, hogy pódiumfellépéseket vállaljon, előadestjeivel járja az országot — az csinálja nyugodtan és sikerrel. Aki nem, annak még mindig számos lehetősége van másféle fórumokon bizonyítani tehetségét. A kérdést csak az döntheti el, ki mennyire ismeri saját művészetének határait és korlátait, azaz hogyan képes kellő önkontrollal itélkezni önmaga fölött. Ez a követelmény viszont alapvető kell legyen minden valamirevaló színésznél.

— **Most Szegeden láthatuk. Legközelebb hol, mikor, miben?**

— **Hát Budapesten, a Várszínházban gyakran és rendszeresen... Egyébként? Elkészült és nemsokára adásba kerül a televízióban a Warrenné mestersége. S készülő a művészlemezem is, amely eddigi legnagyobb sikereimből összeállított darab részleteket tartalmaz majd.**

D. L.

Amatőr színházi napot rendeznek ma, szombaton délután 3 órától Mihályteleken, a Mórác Zsigmond Művelődési Házban. Az érdeklődők láthatják Ionesco A kopasz énekes, Tancred Dorst Vigyázz, szakadék, és Szép Ernő Május című darabját, valamint Schmidt Magdolna önálló estjét, melynek címe: Ideiglenes megoldás.

Madarat tolláról — ezzel a címmel dr. Csizmazia György tart biológiai foglalkozást gyermekeknek ma, szombaton délelőttől 10 órától a Móra Ferenc Múzeum *műzeumi matiné*-sorozatában.

A *Solaris-együttes koncertjét* rendezik meg ma, szombaton este 7 órától az Ifjúsági Házban. Vendégként fellép: Gig és a Giterátor-együttes.

Joga és egészség címmel dr. Kenyeres Károly tart előadást ma, szombaton délután 3 órától a Bartók Béla Művelődési Központban.

A *Kopjások című magyar kalandfilmet* vetítik gyerekeknek ma, szombaton délelőttől 10 órától a Rákóczi utca 1. szám alatti Vasutas Művelődési Házban.

A JATE filmesztétikai körének ma, szombaton délután fél 3 órakor kezdődő foglalkozásán is természetesen filmvetítés szerepel: a Jules és Jim című francia alkotás.

Biológiai kutatások a természet környezetében — ezzel a címmel tart előadást dr. Kiszely György nyugalmazott egyetemi tanár, a TIT megyei szervezetének a biológia aktuális problémái című *szabadegyetem* holnap, vasárnap délelőttől 11 órától a Kárács utca 11. szám alatti TIT-klubban.

Disznótoros bál lesz holnap, vasárnap este 6 órától Zombon, a József Attila Művelődési Házban. A muzsikát a Gyuris-zenekar szolgáltatja majd.

Az élet és az intelligencia egyetemessége az univerzumban címmel Schalk Gyula

Kitüntetések

A katonai pályára irányító pedagógusi munkában kiemelkedő teljesítményt nyújtott oktatói szakembereknek adtak át kitüntetések Budapest, a Magyar Néphadsereg Művelődési Ötthonában. *Rácz Sándor* altábornagy honvédelmi miniszterhelyettesétől a Haza Szolgálatáért Erdemérem arany fokozatát vehette át *Lehoczky János*, a szegedi 624. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet tanára, ezüst fokozatot kapott *Simonfalvi Imre*, a DÉLEP szakmunkásképző kollégiumának nevelőtanára és *Sándor Ferencné*, a hőmezővásárhelyi Ságvári Endre Általános Iskola tanítója. Miniszteri dicséretben és jutalomban részesült *Ribárczi György*, a makói József Attila Gimnázium igazgatóhelyettese.

Szerzői jogi együttműködés

Szerzői jogi együttműködési megállapodást írt alá Budapesten *Ficsor Mihály*, a Szerzői Jogvédő Hivatal főigazgatója és *Karl Adolf*, az NDK szerzői jogi hivatalának igazgatója az irodalmi, színpadi és zenei alkotások kölcsönös megjelentetésének és bemutatásának az előmozdításáról, a szerződési feltételekről, valamint a jogdíjak megállapításának és átutalásának a rendjéről. A szerződés mindenekelőtt a könyvkiadásra, a színpadi művekre, ezen belül a zeneszarabokra vonatkozik, rendezői a végdíjakakkal kapcsolatos kérdéseket.

A megállapodásban a két fél rögzítette, hogy lehetővé teszik a rendszeres tapasztalat- és szakembertalál-

26-án, hétfőn este fél 8 órai kezdettel a Tisza Szálló hangversenytermében. A műsorban Beethoven, Samuel Barber és Liszt művei szerepelnek.

*Skandináviáról — Norvégia*ról és *Svédországról* tart előadást dr. Bagdi Sándor november 26-án, hétfőn este 6 órától a Juhász Gyula Művelődési Központban.

Magyarország egyetlen ásványkincsben — a termőföldben gazdag igazán, s egyetlenegy energiaforrása kimeríthetetlen: a napenergia. A *szegedi tévéstudió Megújuló energiaforrás: a biomasza című filmje* e források felhasználásáról ad képet november 27-én, kedden 17 óra 35 perces kezdettel az 1-es programban.

Az Ecranul nostru, a *szegedi tévéstudió román nyelvű nemzetiségi műsora* november 29-én, csütörtökön 17 óra 20 perctől jelenkezik legközelebb a 2-es programban. Az adást december 1-én, szombaton reggel 8 óra 35 perctől az 1-esen megismétlik.

Műsorajánlat

tart előadást a TIT Csillagászati Hetének programjaként november 26-án, hétfőn délután 5 órától a JATE kísérleti fizikai tanszékének Döm tér 9. szám alatti előadótermében.

A népszerű író, *Moldova György* lesz a Juhász Gyula Művelődési Központban levő Volán-klub vendége november 26-án, hétfőn este fél 6-tól. A Volán filmklubja is folytatja programjait: november 26-án, hétfőn este fél 7-től *Werner Fassbinder Lola* című filmjét mutatja be a Kossuth Lajos sugárúti 52. szám alatti Dugonics moziban.

Amerikai művész, az Egyesült Államokból érkezett *Jeffrey Siegel zongoraestjét* rendezői a filharmonia kamarabérleti C sorozatának első koncertjéül november

Emlékezés a bányászellenállásra

A karancslejtői bányászellenállásra emlékeztek pénteken, tegnap az egykori Gusz-táv-akna bejárata előtt magasodó obeliszknél a nógrádi szénbányászok, a salgótarjáni munkások újabb és idősebb generációjának, valamint a Karancs-völgyi települések lakosságának képviselői, az 1944. november 23-án kirombant antifasiszta bányászfelkelés negyvenedik évfordulója alkalmából. Az ünnepségen ott voltak a megmozdulás még életben levő résztvevői, valamint a mártírok és az időközben eltávozottak hátramaradottai. A karancslejtői antifasiszta felkelés korabeli hatásáról, visszhangjáról, mostanáig ható jelentőségéről Ispánovits Márton, a Magyar Antifasiszták, Ellenállók Szövetségének főtájkára szólított megemlékezésében.

Negyven évvel ezelőtt a fasiszta német csapatok és nyilaskeresztes szekértalók, futva a szovjet hadsereg elől, elrendelték a salgótarjáni bányavidék kiürítését. Háromszáz karancslejtői bányász szembefordult a paráncsal, és a karancslejtői bánya mélyére húzódott. Csatlakozott

a felkelőkhez egy szakasznyi bujkáló magyar katona, akik a fasiszták ellen fordították a fegyverüket. Az ő irányításukkal haladéktalanul megkezdődött a föld alá rejtőzött bányászok fegyveres kiképzése. A hős bányászok az SS-rohamosztagosok, fegyveres nyilaskeresztes pártisztagalósok és csendőrök gyűrűjében egy héten keresztül állták az ostromot, mígnem ellenállásukat a lejtkana levegőellátásának, világításának megszakításával, majd könnygázzal megkörték. A felszínre kényszerített bányászok közül negyet a helyszínen kivégeztek háromjukat a salgótarjáni csendőrlaktanya udvarán fűbe löktek. A kommunista bányászok egy kis csoportja fegyveres kitörést hajtott végre, és a környező erdőkbe húzóda folytatta a harcot a szovjet csapatok bevonulásáig.

A felkelés résztvevőinek tetteit örökölte meg Felely Gyula grafikusművész *Karancslejtős 44* című sorozatát, amelynek huszonöt lapját a pénteki ünnepség után a karancslapújtói Karancs Tsz székházában kiállították.

Eső után – graboplast

Kisszínházi életkép

Két elmaradt színházi előadás nem is olyan nagy ügy, mondhatnánk bárki. Előfordulhat, hogy megbetegszik egy színész, influenzajárvány tizedeli a művészek sorait. Mégis ritka, hogy feladórak — inkább beugranak a hiányzó színészek helyett. A múlt szombat éjszakai eső és szél nemcsak a szegedi Kiszínház lapos tetején levő föliát tépázta meg, hanem a reményeket is, az előadást nem lehetett megmenteni.

A kiadós eső, a lecsurgó víz újból alaposan leleplezte az épület hibáit. A beázás mértéke meghaladta az átlagosat, a korábbi begyakorolt, fegyelmzett mentési munka már nem vezetett eredményre. Győztek a természet erői.

A felújított, és 1978-ban elkészült Kisszínház 1980 óta folyamatosan beázik. No persze csak akkor, ha esik az eső. Eddig nem is gondoltam rá, hogy előnyei is lehetnek az elmúlt évek aszályos időjárásának.

A színház igazgatója, *Nagy László* korrektil, hallatlan önfegyveléssel csak a tényeket sorolja. Annyi energiát leköltötte az évek során a Kisszínház pusztá működéseiért folytatott küzdelem, hogy érdeklődésem látáskor már nem vált ki belőle mélyebb indulatokat. Miközben jegyzőkönyveket lapozgat, sorolja a színházi dráma számtalan felvonását. Megbántani nem akar senkit, neki csak az fontos, hogy újra lehessen játszani a színpadon, és ne csak az időjárás kegyéből.

A gondok gyökerei onnan erednek, hogy nem elég rosszra sikerült a felújított épület tetőszigetelése. A hibák két év után bukkantak csak elő, a Szegedi Magas-és Mélyépítő Vállalatot már nem kényszeríthették a garanciális javításra. Az utóbbi négy évben kilenc alkalommal kellett javítani, toldozni, foltozni, mert a pénzük csak erre volt elég. Tavaly év végére már világossá vált, nincs mentés, kerül, amibe kerül, de elkerülhetetlen a tető teljes felújítása. A színház elhatározásának megfelelően, a végleges megoldás érdekében az idén februárban a „Tiszaterv” tervezőit bízták meg az elvégzendő feladatok feltérképezésével. Az eredeti kivitelezés minőségét elég ha az ő magatartásukkal jellemezzük. A rendelkezésükre bocsátott dokumentáció és helyszíni információ-

ik birtokában visszaadták a megbízást, nem merték vállalni a munkát.

Márciusban sikerült optimistább tervezőket találni. Az „Afészterv” munkatársainak elképzelései alapján a szigetelést a vásárhelyi Marx Tsz melléküzemágára bízták. A nyári színházi szünet ideje alatt szerették volna elvégeztetni a feladatot. Az augusztus 16-án megkötött szerződés szerint lemezfedéssel és műgyanta-terítéssel próbálkoztak a kivitelezők. Eddig 1 millió négyzetméteren alkalmazták ezt az eljárást, hibátlanul — másutt. Sajnos, a nagy számok törvénye, vagy valami rejtett hiba közbeszólt. Tény, hogy a színház műszaki szakemberei gyanakvoók voltak. A nézőtér feletti középső tetőrést átvételkor vízzel árasztották el. Barmly lehangelő, az épület alaposan beázott. A színház-iaziak a munka folytatására, a hibák kijavítására bízták a szakembereket. No meg arra, hogy akkor jelentkezzenek újra, ha tényleg elkészül a mű.

Ekkor jött az emlékeztető október 28-i délutáni előadás: A régi nyár, Törőcsik Mari főszereplésével. Csöpögött a víz a színpadon és a nézőtérben — de a közönség és a színészek fegyelmekkel voltak: az előadást megtartották. Ettől kezdve az események felgyorsultak. Október 29-én összejött a tervező, a kivitelező és a színház képviselőinek válságstábja. Megállapították, mindent meg kell tenni, hogy ilyen eset ne forduljon többet elő. Olyan szükségmegoldást kerestek, hogy az évad végéig kihúzzák valahogy. Állványelemekből sátoztattos

szemponból igen értékes képe van tulajdonában, melyeket azonban illetéktelenek birhatnak jogellenesen. Szándéka szerint ezeket is a városnak kívánta juttatni. Az „illetéktelenek” kifejezés feleslegére vonatkozott, akitől elhidegült és külön éltek. A művek a hátrahagyott budapesti lakásban voltak. (Ezek kerültek most elő, miután Tornyai felesége, Szabó Proits Rozália egy évvel ezelőtt elhunyt, és örökösök nincsenek.) Külön érdekes a bizonyos „nagy pör”, amely 1936 kora őszén zajlott, amikor a helyreállított házastársi viszonyt követően Tornyai feleséget jelölte meg végrendeletében az összes mű kedvezményezettjéül. Szabó Proits Rozália beperelte Váásárhelyt, követte a városnak ajándékozott képeket. Az ügy egész a Kúriáig ment, s bár a festmények visszaadása iránti igényt elutasították, a feleség megélhetésének biztosítására kötelezték Váásárhelyt. Az özvegy tavaly ősszel bekövetkezett halálával élvezte is ezt a járadékot. Halálát követően a Makarenko utcai lakást kiutalták a szomszédban lakó Puskás László festőművésznek. A felújítás során bukkantak rá a rejtőzködő művekre. Az elképzelések szerint az előkerült Tornyai-festmények egy részét már decemberben bemutatta a Magyar Nemzeti Galéria, jó részük később Váásárhelyen is látható lesz.

Festmény-sorsok

Az előkerült Tornyai-képekről

A napilapokból értesülhetünk az ország arról a szenzációs hírről, hogy Tornyai János egykori budapesti lakásának felújítása során a padló alá rejtve 710 művet találtak. A rendkívül értékes műtőreneti kincsről dr. Dömötör János, a vásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója adott tájékoztatást, aki frissiben megsemmisítette az előkerült festményeket. Mint elmondta, a 710 mű nagyobb része papírlémezre festett kis méretű kép, 7-8 vásznonra festett olajkompozíció található az anyagban. A képek jó része a 20-as évek második felében készült, van közöttük bajai témákat megörökítő munka, szentrendi tájképek és oly jellemző szobababok. A Tornyai-képek egy része a hőmezővásárhelyi múzeumba kerül majd, kiegészítő a névadó ott levő gyűjteményét.

Tornyai 1936. június 13-án 81 olajfestményt, négy vízfestményt, egy rajtot és egy térképet adományozott Váásárhelynek. Közöttük vannak az életmű legfontosabb darabjai. Két nappal később újabb ajándékozási szerződésben az összes olajképét, vázlatait és rajzait is a városnak adományozta, mintegy 590 darabot. Ebben az ajándékozási szerződésben Tornyai kijelentette: „A jelen, valamint korábbi szerződésben ajándékozott festményeken kívül még nagyobb számú, s művészi

ponyvatorító képeztek. Közben a KSZV-nél megrendelték a graboplast ponyvát. Ez alatt fölhiázták a tetőteret. Szerencsére három hétig nem esett az eső. Most, hogy újra csapadékosa fordult az idő, a múlt pénteki bemutató előtt az előszínpad ázott be. Egy kis öntévény munka után a premiert mégis megtarthatták.

A múlt szombat éjszakai szél mindent elsöpört, a fölhiát cafajta tépte. A színházak a régi recept szerint szombaton és vasárnap vizet mernek, és fölhiát illesztettek. A villanyburából csak úgy tudták a vizet kieszeríteni, hogy lyukat fúrtak rajta. Nyolcfős helyreállító brigád alakult, megkezdtek a belső térben a rendcsinálást. Kedden megjelentek a kivitelezők is, kicserélték a szakadt lepelet, és az állványszerkezetre felszereltek még egy réteget. A jövő hét elejére elkészül a graboplast ponyva. Ezt felszerelve remélhetjük, hogy májusig az „újabb” végleges tetőmegoldásig, ismét fedett színháza lesz Szegednek.

Az, hogy ki hibázott, ki nek, mennyit és miért fog fizetni, csak ezután dől el. Az évekig tartó huzavona megtette a magáét. Az elektromos hálózat, a reflektorok vezetékei, a hangtechnikai berendezések többször meghibásodtak. Talán csak a műszakiak éberségén múlott, hogy nagyobb baj nem történt — ugyanis a legkisebb gyanús jelre kapcsolok az áramot. A lényeg, hogy amíg kioldódnak a jogi gubancok, addig se ázzanak a vételek: a színészek és a nézők.

Toth Szeles István